

KOZMA KLEMENTINA¹**Katonai szervezeteken belüli szocializáció.
A Francia Idegenlégió katonái****Socialization in Military Organizations.
The Soldiers of the French Foreign Legion****Absztrakt**

Jelen tanulmány célja, hogy röviden bemutassa a szocializáció alapelveit, folyamatát fegyveres szervezetek keretén belül, majd ennek egy példaként kiemelje a Francia Idegenlégió sajátosságait. Az egyének alkalmazkodó képessége és viselkedése a szervezet sajátosságaitól és elvárásaitól függően különböző módon nyilvánul meg. Egy többnemzeti katonai szervezetnél a feladatok sikeres végrehajtása érdekében szigorú szabályokra, alkalmassági szűrésekre, továbbá jutalmazásra és büntetésre van szükség. A Francia Idegenlégióknak ebben lassan két évszázados múltja van ezen a területen. Népszerűsége az elmúlt évtizedekben folyamatosan növekedett, így a világ minden tájáról vonzza a kihívásokat kereső fiatalembereket. Az elemzésben a szerző egy tíz pontból álló kérdéssor alapján néhány idegenlégióst arra kért, hogy válaszoljanak kérdéseire. A kérdések főként arra irányulnak, hogy miért pont a Légión választották és hogyan élték meg az alkalmazkodás folyamatát.

Kulcsszavak: szocializáció, multikulturális katonai szervezet, Francia Idegenlégió

Abstract

The aim of this paper is to shortly present the principles and procedures of socialization at armed forces. Therefore as an example to present the characteristics of the French Foreign Legion. The ability and actions of the individual to adapt the objectives and formula of the organisation will depend and manifest itself by the characteristics and criteria of the organisation. For the successful completion of the tasks in a multinational military organisation, there is

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: kozma.klementina@gmail.com; kozma.klementina@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0001-5746-7048

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

a need for efficient rules and attitude screening. There is also a need for some cases, reward and punishment. The French Foreign Legion has about 200 hundred years tradition in this field. Its popularity has grown in the last decades, thus from every part of the world come young men who are searching for challenges. In the essay, the author asked for few legionaries to answer some questions about why did they choose the Legion and how did they live the admission process.

Keywords: socialization, multinational military organization, French Foreign Legion

BEVEZETÉS

Az elemzés témája a katonai szervezeteken belüli szocializáció, kiemelve ezen belül a Francia Idegenlégiót. Az 1990-es évektől egyre népszerűbbé váló katonai szervezet a Francia Idegenlégió a világ minden tájáról befogad jelentkezőket, így Kelet-Közép Európában is vonzó lehetőséggé vált az ifjak számára. A kutatás központi kérdése, hogy miként kovácsolódik közösségé a világ majdnem minden tájáról érkező önkénteseiből, az egyik legjobb katonai elit alakulat. A Francia Idegenlégió történetének rövid bemutatása rálátást nyújt, a szervezeten belüli átalakulások folyamatára is, illetve annak követelményrendszerére és összetételére. Az elemzés első felében a szocializáció alapelveit, folyamatát, annak korszakait és a korszakokra jellemző egyes jellemvonásait emelném ki. Majd kitérnék arra, hogy miként alakul a szocializációs folyamat multikulturális, illetve katonai szervezeteken belül. Egy néhány kérdésből álló interjú alapján, amit korábban és jelenleg is szolgálatot teljesítő légiósoknak tettem fel, kifejtem, hogy milyen jellemzőkkel bír a Francia Idegenlégió és minek köszönhető a népszerűsége. Választ próbálok adni továbbá azokra a kérdésre, hogy mi motiválja a jelentkezést? Mitől lesznek egységesek a különböző nemzetek fiai a Francia Idegenlégióban? Nem utolsó sorban pedig, hogyan éli mindennapjait egy légiós. Mielőtt azonban rátérnék a Francia Idegenlégióra és katonáira, szükségét érzem a szocializáció és a katonai szervezeteken belüli szocializáció folyamatának rövid ismertetését.

MIT ÉRTÜNK SZOCIALIZÁCIÓ ALATT?

A szocializáció terminológiáját a XIX. századtól kezdik el használni a társadalomtudományok területén. Az egyén társas lényvé válásának folyamatát vizsgálja, mely gyakorlatilag születésünk pillanatától kezdődik és halálunkkal ér véget.² A szocializáció lényegében véve társadalmi tanulási folyamat, melyben az egyén megismeri önmagát és környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait és megtanulja melyek az elvárt viselkedésmódok külön-

²Lengyel Zsuzsanna: A katonai pályaszocializáció néhány sajátosságáról. http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2008/2008_1/2008_1_tt_lengyel_zsuzsanna_69_74.pdf (Letöltés ideje: 2017.06.01.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

böző helyzetekben, jobb esetben képes arra is, hogy indulatait szabályozni, érzelmeit uralni tudja.³ Az elsajátított tudásunk alapjait az előző nemzedékek örökítik át ránk, ez által biztosítva egyfajta folyamatosságot a közös értékek és tudásanyag átörökítésében. Életkorunk előre haladatával jellemzően egyre tágabb lesz a szociális terünk. Az egyén elsődleges szocializációs tere többnyire a szűkebb körű családjá (szülők, testvérek, nagyszülők), de vannak kultúrák ahol ennél tágabb körben szocializálódik a gyermek (nagy-nénik, nagybácsik, unokák stb. együttéléséből adódóan) és vannak olyanok is, akiket csak egyedülálló szülő, vagy szülők és család híján állami, vagy egyházi intézmény nevel. Ez utóbbiak esetében előfordulhat, hogy előnytelen a gyermek szocializációs környezete, mivel az egyedülálló szülőnek túl korán kell visszamenni munkahelyére a megélhetés érdekében, s a gyermekkel való foglalkozásra nem marad elég idő, ahogyan egy gyermeknevelő intézetnél sem tudnak annyi szakembert alkalmazni, hogy minden gyermekre kellő idő és törődés jusson. A szocializációs mintáinkat ugyanakkor befolyásolják külső tényezők, mint például: milyen környéken nőünk fel? Csendes külvárosi kertés házban, vagy egy belvárosi gettó közepén, esetleg vidéki, vagy kevesek által lakott területen? Figyelembe kell venni az egyén szocializációjánál azt is, hogy a neveltetés kultúránként változó.

Fontos elkülöníteni egymástól a fejlett és fejletlen társadalmakat, mivel a szocializáció másképp működik ezen közegekben. Ideális esetben egy fejlett társadalomban a családi környezet után megjelenik az óvoda, iskola, munkahely, jelen esetünkben a hadsereg, mint szocializációs környezet. Az óvodának és iskolának fontos szerepe van a kortárs csoportok kialakításában, ahol a hasonló korú gyermekek közösséget alakítanak ki. Minden kortárs csoportnak megvannak a maga kötelezettségei és jogai az adott társadalmon belül. A kortárs kapcsolatokat, Piaget úgy jellemezte, hogy azok „demokratikusabbak” a szülő-gyermek közötti kapcsolatnál, mert a szülők akarataikat ráerőltethetik gyermekeikre, míg a kortárs csoporton belül szabadon alakíthatják szabályaikat és kísérletezhetnek azokkal. Az iskolában a kötelező tanterv elsajátításán kívül rejtett ismereteket is megtanulnak a gyermekek, melyek a tanulásuk folyamatát szabályozzák (elvégezni a kiszabott feladatot, csöndben lenni, végrehajtani a tanár utasításait stb.). A munkahellyel, szintén egy szocializációs környezetbe csöppenünk, ami hagyományos esetben nem válik el élesen más tevékenységektől, de sajátos feltételeket szabhat. Bizonyos követelményeket állít fel, aminek következtében előfordulhat, hogy az egyén viselkedésén és gondolkodásmódján önként, vagy kényszerből változtat.⁴

A szocializáció folyamatát két megközelítés alapján értelmezhetjük:

1. *Tanuláselméleti megközelítés*, mely azt állítja, hogy az egyén formálható az által, hogy a környezete hatással van rá. Ebben a megközelítésben az egyén passzív befogadó, mert az őt ért hatásokat úgy dolgozza fel, hogy környezetére nem hat vissza.

³ Katonapszichológia. Zrínyi kiadó. Budapest 1981. 101-102.o.

⁴ Anthony Giddens: *Szociológia*. Osiris kiadó, Budapest 1997. 101 o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

2. *Szerepelméleti megközelítés*, amely azt mondja ki, hogy az egyén beletanul egy szerepbe és ez által szocializálódik. Alkalmazkodik a társadalmi normákhoz, szabályokhoz, elvárásokhoz.⁵

SZOCIALIZÁCIÓ A HADSEREGBEN

Személyiségünk alakulása is szocializációs fejlődés terméke, melyben velünk született adottságaink a környezetünkben levő csoportokban bontakoznak ki (család, iskola stb.). A katona számára a társas közeget a hadseregben együtt élő, dolgozó, összetartozó egységek alkotják. Kapcsolatainak fejlődését nem csak az egyén személyisége, de a kölcsönöség is meghatározza. Az egyének kapcsolataihoz mindig valamilyen érzelem társul, melyet indulatok szőnek át, s így a kapcsolatban keringő hatásokat az érzelmeink milyensége határozza meg.

A hadseregen belüli mindennapos tevékenységek mozgásba hozzák a katonák értékrendszerét és tulajdonságait. Így lesznek olyanok, akik teljes odaadással végzik el a rájuk kiszabott feladatot, míg mások kevésbé törik össze magukat és csak annyi energiát fektetnek a megoldásba, amennyi éppen szükséges. Lesznek olyanok is, akik szívesen elvégzik a teendőket, de nehezen viselik, ha parancsolnak nekik és ha engedelmességet kell tanúsítaniuk. Ez utóbbi csoport hiába végezné el feladatát tökéletesen, ha a parancsot megtagadja nem csak a szervezettől kerül elbocsátásra, de súlyos büntetésekkel is számolnia kell. A hadseregen belül fontos a kiegyensúlyozottság, mivel olykor felmerülhet agresszivitás, labilitás, érzelmi kiegyensúlyozatlanság, frusztráció stb. Ez utóbbi bármikor jelentkezhet az egyénnél, ha valamilyen elháríthatatlan, vagy nehezen elhárítható akadályba ütközik, mely egyértelműen kudarcának érzelmi megnyilvánulása, s legtöbbször annak köszönhető, hogy egyéni szabadságát valamilyen úton, módon korlátozzák. A frusztrációt, mint eszközt gyakran alkalmazzák a hadseregek, a Francia Idegenlégió már profi ezen a területen. A módszert arra használják, hogy az egyén tanuljon meg alkalmazkodni, így erőfeszítésekre és kreativitásra sarkallják a katonákat. Akik ügyesek, azok megtanulnak leleményesnek, jó színlelőnek lenni és más technikák elsajátítóiá válni. Ennek a nevelő célzatnak persze vannak hátulütői is, mivel ha a sikerélménye elmarad a katonának, agresszivitást is kiválthatnak belőle.⁶

A hadseregre, mint hierarchikus szervezetre több féle definíció létezik: a hadsereg az államapparátus része, a hatalmon levő társadalmi osztály fegyveres támasza, olyan szervezet, mely az állam védelmét szolgálja, a korszerű technikák fejlesztője, használója, terjesztője, harcra szerveződött emberek együttese. De miért van szükség harcra? A harccal érdekeket lehet érvényesíteni, melynek következtében kijelenthetjük, hogy az akarat megnyilvánulásának végső szakasza ez, de kiváló eszköz a cél elérésének érdekében. A nemzeti hadseregek létrejötte a XVIII. század végére, a francia forradalom idejére vezethető

⁵ Lengyel Zsuzsanna – A katonai pályaszocializáció ld.mű. 69-72. o.

⁶ Katonapszichológia. ld. mű. 101-102.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

vissza. Az általános sorkötelezettség bevezetésével, a hadsereg folyamatos kapcsolatba került a civilekkel, nem csak az újonnan toborzott katonák révén, hanem azok családjai által is. A folyamatosan frissülő sorállománnyal viszont, meg lehetett akadályozni azt, hogy a katonák, teljes mértékben kiszakadjanak a társadalomból. Szigorú alá-fölé rendeltség jellemzi a katonai szervezetet, ahol arra törekszenek, hogy a tagok életét a lehető leghatékonyabban kontrollálni tudják. A nemzeti hadseregek belső kohéziójukat a nemzeti elkötelezettségből, a haza szeretetéből, az, az iránt való hűségéből merítik. A hadseregeken belül az egyének és egységek céljainak célszerű egybe esniük, valamilyen módon egyezniük, hogy a szervezet hatékonyan működhessen. A kiképzések és egyéb oktatások megfelelő terepet adnak ennek felméréséhez (pl. van-e diplomájuk?), megfigyeléséhez, s így a szervezet kontrollt is gyakorolhat, hogy jobban növelje hatékonyságát.⁷

SZOCIALIZÁCIÓ MULTIKULTURÁLIS SZERVEZETBEN

A kutatások nagy része egymásra épülő szakaszok folyamatának tekinti a szocializációt, amelyben egy adott intervallumon belül a szervezet eléri a kitűzött céljait. (pl. egyén beépülése a szervezetbe). Akadnak viszont olyan kutatók, akik ezzel nem értenek egyet, mert azt mondják, a fenti szemlélet nem tükrözi a teljes valóságot, mivel nem kapunk információt azzal kapcsolatban, hogy mi történik az egyénnel a különböző szakaszokban, hogy miért és miként változik.⁸ A elméletet javítani kívánó kutatások, az újoncok szocializációs törekvéseit, korábbi szocializációs törekvéseikkel próbálták összehasonlítani. Az egyén identitásának alakulása megmagyarázza a különböző folyamatok alakulását a szervezeten belül, így az egyén aktív szerepét nyomon lehet követni a szervezeti szocializáció alatt.

A szervezet multikulturális jellegét, a benne található több nemzetiség adja. A kulturális és demográfiai különbségek, amelyeket az egyének magukkal visznek a szervezetbe, kihatással vannak annak működésére. Magukkal viszik magánéletükből az értékrendjüket, hiedelmeiket, ezáltal befolyásolják a rendszeren belüli munkához való viszonyulásukat. A szervezeten belüli kultúra társas összekapcsoló erőt jelent, melyben a különbségek csak a felszínen jelennek meg. Adott esetben előfordulhat, hogy létrejönnek szubkultúrák, melyek közös vonása, hogy a csoporthoz tartozó egyének elkötelezettek bizonyos normák iránt.⁹ A légió esetében jó példa lehet erre, azon kiképzők, parancsnokok meggyőződése, akik szerint normális, ha valakit fizikailag bántalmaznak, megvernek büntetés gyanánt, esetleg

⁷ Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1999. 178-190 o.

⁸ Ann Langley – Strategies for theorizing from process data. Academy of Management. in: The Academy of Management Review; Oct 1999. 691-710 o.

Bakken T, and Hernes T. – Organising is both a verb and a noun. Weick meets Whitehead. in: Organisation studies 1600-1616 o.

⁹ Toarniczky Andrea: Szocializáció multikulturális szervezetben http://phd.lib.uni-corvinus.hu/624/1/Toarniczky_Andrea.pdf 6-18 o. (Letöltés ideje: 2017.06.09.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

kínoznak (pl. forró vasaló¹⁰). Ők, úgy nevezett *támogató szubkultúráknak* minősülnek, mivel a szervezet fő értékeihez a kelleténél erősebben ragaszkodnak, mint maga a szervezet. Egy másik példa lehet, azon jelenség, hogy egyesek teljesen természetesnek tartják társaik meglopását. Ez a légióon belül megbocsájtható bűnnek számít, ergo a domináns kultúra érzékeli a jelenséget, de nem tesz ellene különösebb lépést. Ők *semleges szubkultúráknak* minősülnek.¹¹

A FRANCIA IDEGENLÉGIÓ TÖRTÉNETE

A Francia Idegenlégiót Lajos Fülöp francia király alapította 1831. március 9-én. A légió létrehozásával az volt a célja, hogy a Franciaországban tartózkodó külföldi katonákat Franciaország szolgálatába állíthassa. Az elgondolás lényege az volt, hogy egyesíti őket, nem pedig külön-külön sorozza be ezeket a katonákat valamelyik francia egységbe. Ennek megfelelően nemzeti századokat alakítottak, ahol többnyire ugyanazon nemzet tagjai szolgáltak.¹² Célja Franciaország gyarmatbirodalmának kiterjesztése volt, francia vér ontása nélkül.¹³

1831-ban Algéria meghódításával kezdődött a légió sikertörténete. Elsőként itt lettek bevetve azon csapatok, amelyeket a császári háborúk után, munkanélkülivé vált zsoldos katonákból, lázadókból, közismert bajkeverőkből verbuváltak össze. Egész Európából özönlöttek a kihívást keresők és a társadalomba visszatérni nem tudó katonák, férfiak, akik vállalták akár azt is, hogy feladják addigi hazájukhoz való hűségüket, és beállnak szolgálni az új hazát. Kezdetben a légióba egy egyszerű szándéknyilatkozattal be lehetett lépni, sokaknak megteremtve ez által egy új élet lehetőségét. Algéria 130 éven át szolgált otthonál a légióon. Tagjait kezdetben lenézték a francia nemzeti hadsereg tagjai, s nem léphettek Franciaország területére sem. Ebből kifolyólag főleg a gyarmati területeken, Franciaországtól távol vetették be őket.¹⁴

Négy évvel a megalakulása után, a légió Spanyolországban került bevetésre, ahol II. Izabella spanyol királynét segítették a Károly pártiak elleni harcban. Ebben az időben véglegesítették a vegyes csapatokat, eltörölték a nemzeti csapatokat, valamint ekkortájt vált hivatalossá és kötelezővé a francia nyelv, mint a parancsadás nyelve. Egy évvel később, 1835-ben szerezte meg a mai is ismert hírnevét, köszönhetően a sziklaszilárd vezetésnek,

¹⁰ On the Spot: A francia idegenlégió <http://www.youtube.com/watch?v=NWpK8o9KSEY> (Letöltés ideje: 2017.06.09)

¹¹ Toarniczky Andrea – Szocializáció... Id.mű.31-35. o.

Ronald Peas: Az idegenlégió önkéntese voltam. ÁBTC Kiadó 1996, 45 o.

A szerző által összeállított kérdésekre válaszoló interjúalanyok beszámolója.

¹² Histoire de la Légion étrangère http://www.legion-etrangere.com/mdl/info_seul.php?id=486&block=28&titre=Histoire-de-la-creation-a-nos-jours (Letöltés ideje: 2017.06.06.)

¹³ A legkeményebb hadsereg: A francia idegenlégió

http://www.ng.hu/Civilizacio/2009/08/A_legkemenyebb_hadsereg_a_francia_idegenlegio (Letöltés ideje: 2017.06.07)

¹⁴ U.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

a kitartásnak, a keménységnek, amelyhez bárhol, bármilyen körülmények között jellemezték őket.

1854-ben császári háborúk idején a légión részt vett az algír háborúban és a Második Birodalom hadjárataiban is, Szevasztopol ostromában a Krími-háborúban, valamint Olaszországban is, a magentai ütközetnél és a solferinói csatában is.¹⁵

Az eddigi legnagyobb sikerét a Légión, 1863-ban Mexikóban aratta a Camerone-i csatában. Az 1. zászlóalj három százada harcolt több ezer mexikói ellen, ahol Jean Danjou százados századának hősiesség helytállása a Camerone-i birtokon a mai napig az egyik legnagyobb cselekedetük volt, melyet példaként állítanak a légión minden katonája elé: harcolni akkor is, amikor a körülmények már teljesen elvesztek számukra. A százados maga is életét vesztette a csatában, de mivel korábbi sérüléséből adódóan, egyik kezén protézis volt, sikerült azt megőrizni, ami a mai napig jelkép értékű a légiónosok számára, emlékeztetve őket, hogy semmi áron nem adhatják fel küzdelmüket.¹⁶

Majdnem ötvenéves fennállását követően 1870-ben a francia – porosz háború eredményeként vetették be először honi, azaz Franciaország területén a légión katonáit. A helyzet annyira kritikus volt, hogy a háború időtartamára besorozásra kerültek önkéntesek is az egységekbe. Mindezen törekvések ellenére, III. Napóleon Franciaországra megsemmisítő vereséget mértek a porosz erők, így a légión csapatainak meg kellett ismerniük a vereség keserű ízét is.

A Harmadik Köztársaság létrejöttét követően 1883-ra újra folytatódott a franciák gyarmatosítási törekvése. Ezen okból kifolyólag a kormány megemelte a légión létszámát, hogy expedíciós sereggént tudja használni azt. De a légión nem csak háborús időszak alatt tevékenykedett: a békés időszakokban is folyamatosan rendelkezésre állt, többek között nagymértékben kivették részüket a helyreállítási munkákban is.¹⁷

Az első világháború ideje alatt (1914-18) a légión Marokkóban harcolt. Első alkalommal szembesültek azzal, hogy a légiónban szolgálatot teljesítő külföldi katonáknak dönteniük kellett, hogy szeretnének-e továbbra is a légión kötelékében, esetlegesen a saját nemzetük katonái ellen harcolni, vagy hazatérnek a saját országukba. Eredményként Hubert Lyautey tábornok sikeresen megtartotta Marokkót a francia erőknek, főként német nemzetiségű légiónosokkal. A háború alatt még több önkéntest soroztak be a légión csapataiba, aminek következtében létszámuk még az 1870-es évekbeli szintet is túlhaladta. Őt ezredet hoztak létre a harcok megvívása érdekében, de a hatalmas veszteségeik miatt 1915-re a megmaradt erőket egy ezredbe kényszerültek egyesíteni. Így alakult meg a legendás Harci ezrede

¹⁵ A Francia Idegenlégión 4. rész <http://www.felsofokon.hu/bunmegelozesdrogprevencio/2012/02/15/a-francia-idegenlegio-4-resz> (Letöltés ideje: 2016.12.09)
Id. mű. http://www.legion-etrangere.com/mdl/info_seul.php?id=486&block=28&titre=Histoire-de-la-creation-a-nos-jours

¹⁶ Előadás a Francia Idegenlégiónról <http://www.szekelyhon.ro/aktualis/haromszek/eloadas-a-francia-idegenlegiorol/print> (Letöltés ideje: 2016.12.09)

¹⁷ Id. mű. http://www.legion-etrangere.com/mdl/info_seul.php?id=486&block=28&titre=Histoire-de-la-creation-a-nos-jours

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

az Idegenlégióknak. 1920-tól már két hadszíntéren is jelen voltak: Szíriában és Libanonban a Nemzetek Szövetségének döntése nyomán, valamint Marokkóban, a békefolyamatok utolsó fázisának megvalósulása érdekében.

A második világháború kitörésének időpontjában érte el létszámának csúcsát a Légio, ekkor 48.900 fő szolgált a kötelékeiben. Az 1940-es német megszálláskor sokan közülük elesetek a harcokban. Ez idők során a legutoljára létrehozott 13. fél-dandárnak sikerült csupán sikert elérni 1940-ben a norvégiai Larvikban. Bár 1945-ben Európában befejeződött a háború, a japánok 1945. március 9-én meglepetésszerűen megtámadták az Indokínában állomásozó légios csapatokat. A kitartó harcok ellenére, végül visszavonulásuknak köszönhetően sikerült átjutniuk és újraegyesülniük Kínában a francia egységeknek mintegy két hónap menekülés és folyamatos harc után. A II. világháborúban a Légio több mint 9000 embert veszített el. A háború végét követően alig egy évvel később kitörő Vietnámi háború megkezdéséig jóformán ki sem pihenhették magukat a katonák.¹⁸

1946-tól egyre több és több ezredet telepítettek át sikeresen vietnámi területekre. Kialakításra kerültek a légio ejtőernyős csapatai is, s noha a francia kormányzatnak nem állt szándékában a Légio csapatainak bevonása a vietnámi háborúba, létszámát – főként a jelentős német jelenlétnek köszönhetően – 30.000 fővel fenntartotta. Phu Tong Hoa-tól kezdve Dien Bien Phu-ig 300 tisztet és több mint 11.000 tiszthelyettes és légioszt veszítettek el a franciák, mellyel ez a háború úgy vonult be a történelembe, mint a Légio legvéresebb háborúja.

Még a vietnámi háború kitörése előtt felerősödött a Légio elleni ellenszenv. Az első problémák Észak-Afrikában jelentkeztek. Előbb Marokkóban, majd Tunéziában kezdődtek el a harcok. Algériában pedig hatalmas veszteségeket okoztak a lázadó csapatok. Függetlenül attól, hogy a franciák sikeres katonai műveleteket folytattak, erőforrásaik és a folyamatos támadások végett 130 év algériai jelenlét után, először kényszerültek elhagyni Algériát és átadni a helyiek számára. A hatvanas évektől belső reform kezdődött a szervezetnél. A létszámot nagymértékben leépítették, a vonzókörzetét pedig lecsökkentették az anyaállamra, illetve a tengerentúli területekre telepített csapatok létszámát megnövelték. Így került felállításra Madagaszkáron, Francia Guyanában, Djiboutiban és Francia Polinézia területén egy-egy helyőrség. Ezeket az egységeket is alárendelték bizonyos nem katonai céloknak, mint például Francia Polinézia területén az atomprogram felügyeletét, Francia Guyanában pedig az ott található francia úrbázist védik napjainkban is.¹⁹

A kilencvenes években szinte az összes jelentősebb háborúban, vagy konfliktushelyzet kezelésében részt vettek a Légio csapatai. 1991-ben az Irak elleni háborúban mintegy 2500 fővel, 1992-től több ENSZ békemisszióiban is (Kambodzsában, Szomáliában és Ruandában.)

1993-tól jelen voltak az egykori Jugoszlávia területén zajló missziókban is. 2001-től napjainkig: békefenntartással, válság övezetekben történő helyreállítással, közbeavatko-

¹⁸ U.o.

¹⁹ French Foreign Legion History <http://foreignlegion.info/history/> (Letöltés ideje: 2017.06.09.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

zással, tömegkezeléssel, fegyverek begyűjtésével foglalkozik. 2002-től részt vesznek az ISAF afganisztáni műveleteiben, ahol segítenek az új afgán hadsereg kiképzésében, valamint az aknamentesítési munkálatokban.²⁰

SZOCIALIZÁCIÓ A FRANCIA IDEGENLÉGIÓBAN

Most, hogy röviden bemutatásra került a Légión története, áttérnék a dolgozat második felére, melyben arra próbálok választ találni, hogy miért jelentkeznek egyesek a Légióba, miben rejlik a szervezet erőssége és hogyan kovácsolják össze a különböző nemzetekből érkező önkénteseket. Egy a National Geographic Channel által készített dokumentumfilmben az egyik légiós véleménye szerint, nem azért jönnek ide az emberek, hogy békefenntartók legyenek, hanem azért, hogy katonákká váljanak, mert harcolni akarnak.²¹ Az általam megkérdezett, jelenleg is szolgálatot teljesítő, vagy már leszerelt katonától igyekeztem minél több kérdésre választ kapni. Azok nevét, akik jelenleg is a Francia Idegenlégiónban szolgálatot teljesítenek, saját kérésükre és érdekükben titkosan kezelem. A tőlük szerzett információkat igyekszem alátámasztani, korábbi interjúk, illetve a különböző dokumentumfilmek anyagainak segítségével is. Ez utóbbiakra igyekeztem kritikus szemmel tekinteni, mivel légiós válaszadóim közül, többen említették, hogy a média, sokszor nem azt közvetíti velük kapcsolatban, mint ami a valóságot tükrözi.

Az általam feltett kérdések:

1. Mi vezérelt a Francia Idegenlégióhoz? Mi volt a jelentkezés oka?
2. Egyedül, vagy barátokkal, ismerősökkel jelentkezett?
3. Amennyiben barátokkal jelentkezett, milyen hatással volt Önre az Ő eredményük? (Befolyásolta maradását az, hogy társai is felvételt nyertek, vagy sem? Esetleg máshova helyezték, mint Önt?)
4. Mi volt az első kihívás a Légiónál?
5. Mi volt az első negatív, illetve pozitív élménye?
6. 1-5-ös skálán hányasra értékelné beilleszkedésének nehézségét? 1 = nagyon nehéz; 2 = nehéz; 3 = átlagos; 4 = könnyű; 5 = nagyon könnyű.
7. Fogalmazzon meg egy élményt, ami a beilleszkedés során maradandó nyomot hagyott Önben.
8. Milyen „beavatás/ok” következtében válik valaki légióssá?
9. Észlelt-e változást a gondolkodásmódjában a Légióba történő felvételét követően? Ha igen, miben nyilvánult ez meg?
10. Milyen kulturális különbségekkel találkozott a más nemzetiségű csapattársaival való érintkezés során? Van-e klikkesedés, ha igen milyen mértékű?

²⁰ Id. mű. http://www.legion-etrangere.com/mdl/info_seul.php?id=486&block=28&titre=Histoire-de-la-creation-a-nos-jours

²¹ Id. mű. http://www.ng.hu/Civilizacio/2009/08/A_legkemenyebb_hadsereg_a_francia_idegenlegio

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

Mielőtt a válaszokat összegezve bemutatnám, röviden kitérnék a motiváció kérdésének vázolására. A motiváció ugyanis egy ciklikus, nem egyszeri folyamat eredményeként alakul ki az egyénben. A folyamat kiinduló pontja a szükségleteink megjelenése. Viselkedésünk ennek követelményeit és körülményeit befolyásolják.²² A munkahelyi motiváció esetében fontos, hogy az alkalmazottak magasabb rendű szükségletei is kielégüljenek, annak érdekében, hogy ne hagyja el a szervezetet (pl. szabadság). Az egyénnek motivációt adhat a kihívásokkal teli munka, a felelősség, a fejlődés lehetősége, a magas teljesítményelvárás, az előremeneteli lehetőség és így tovább. Ugyanakkor fontos befolyásoló tényező lehet az egyén számára a munkakörülmények, a fizetés, a biztonság milyensége stb. A magasabb teljesítmény motiválásában azonban nem elég csak a fizetésemelés, mivel sok esetben a kihívás nagyobb motivációt ad a szervezet tagjai számára, mint a fizetésmeleés. Az önmegvalósítás, a közösséghez tartozás, a biztonság, az elismertség Maslow szerint, ugyanúgy szükséglete az embereknek, mint az alapvető szükségleteink, amelyek az életben maradáshoz kellene.²³

Válaszadóim többségénél az anyagi juttatás volt a legerősebb motiváló tényező a Francia Idegenlégióhoz történő jelentkezésüknél. Jelenleg egy újonc fizetése 1200 és 3500 euro között van, attól függően, hogy a Légió melyik egységében és műveleteiben teljesít szolgálatot.²⁴ Akadtak olyanok is, akik korábbi civil életük bonyodalmai, a nehézségeik, vagy éppen kalandvágy miatt jutottak arra az elhatározásra, hogy nyakukba veszik a világot és szerencsét próbálnak a Légióban. Többen megjegyezték a válaszadásnál, hogy úgy vélik ahhoz, hogy valaki jelentkezzen és aláírjon egy szerződést, ami öt évre szóló elköteleződést jelent, nagy elhatározásra, vagy egy előzetes sokkhatásra van szükség az életben. Vannak, akiknek magánéleti problémáik felhalmozódása adja a motivációt, és akadnak olyanok is, akik a szegénységből szeretnének kitörni és családtagjaikat támogatni. Ugyancsak mások kihívást keresnek, kalandot, férfias tevékenységet, önmegvalósítást.

A válaszadóim fele-fele arányban választották azt, hogy barátokkal, illetve egyedül jelentkeztek. Beszámolóik alapján azok, akik másodmagukkal, vagy több barátjukkal egyszerre jelentkeztek egy idő után, valamilyen oknál fogva különváltak. Vagy azért, mert már a jelentkezésnél különválasztották őket, vagy, azért mert az egyikük nem felelt meg a követelményeknek, vagy máshova helyezték őket.

VÁLASZADÓ 1. – 2. REG. SZOLGÁLATI IDŐ: 2002 ÓTA -

„Egyedül jelentkeztem. Próbáltam a barátaim közül beszervezni párat, de ők megriadtak a tervemtől, így egyedül indultam el román, német és angol nyelvtudással. Nagy bátorság kellett legyem bennem, mert amikor megérkeztem és már a Légió kapuja előtt voltam, mégsem mertem belépni. Csak köröztem a központi iroda kapuja előtt, jó pár kört letettem és

²² B. F. Skinner: The Behavior of Organisms: An Experimental Analysis. B. F. Skinner Foundation, Cambridge 1991. 3-5. o.

²³ Dobák Miklós: Szervezeti formák és vezetés. KJK – KERSZÖV Kiadó, Budapest 2002. 147-149 o.

²⁴ Joining the French Foreign Legion <http://foreignlegion.info/joining/> (Letöltés ideje: 2017.06.01.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

ez idő alatt biztattam magam, hogy be kell lépnem a kapun. Bár könnyebb lett volna biztosan, hogy ha egy társam is biztat erre, hogy: bátorság, sikerülni fog. Aztán, elszívtam egy cigarettát, hogy oldjam a bennem levő fura érzést és a feszültséget. Amikor végre elszántam magam és beléptem a kapun, jött még utánam három német srác is. Ezen a napon négyen jelentkeztünk. Természetesen jól beszéltem a német nyelvet és így könnyebb volt az ismerkedés és információ csere. Az egész épület, amikor beléptem tiszta volt és hatalmas, mint egy kastély. Vízhangzott minden, és fura illat járta körül a folyosókat, mintha egy ravatalozó ház lenne. Félelmetes volt...”

Kérdéseimre többen azt válaszolták, hogy már maga a jelentkezés elhatározása is egy kihívás volt. Az események kiszámíthatatlansága, a fizikai megpróbáltatások teljesítése, a szerződés aláírása, az ismerethiányuk pótlása és nem utolsósorban a teljesen idegen környezet egyidejűleg hatnak a jelentkezőre. Negatív élményeikkel kapcsolatban sokan a csapattársaik által elcsent dolgaik és azok visszaszerzéséért zajló vitákat említették. Meglepő módon ez nem egyedi eset, hogy valakinek azzal kell szembesülnie a szakaszán belül, ha nem figyel kellően az értékeire, könnyen lába kél. Csoporton belüli negatív hatásként itt is megjelenik az újoncok megalázása, olykor bántalmazása. Ezek főként valamilyen feladat teljesítése során, vagy annak elmulasztása következtében történnek. Pozitív élményeik között sokan megemlítették a társaiktól kapott segítséget is, a felvétel sikerességét, hogy rádöbbentek többre képesek, mint gondolták volna magukról és olyan dolgokat tapasztalhattak meg, melyekre civilként nem adatott lehetőségük.

Beilleszkedésüket 1-5-ös skálán (1 - nagyon nehéz; 2 - nehéz; 3 - átlagos; 4 - könnyű; 5 - nagyon könnyű) válaszadóm többsége könnyűnek és nagyon könnyűnek vélte. Van azonban, akik szerint nehezen ment megszokni az új helyzetet és a beilleszkedés sem volt egyszerű. Sokakat a kiképzők bántalmazása tartott rettegésben, amely lényegesen nehezített a maradáshoz való viszonyulásuk kérdését és erősítette a megszökés gondolatát. Számtalan cikket lehet találni az interneten korábbi légiósok beszámolóiról, melyben elmondják azokat a megpróbáltatásaikat, melyek vagy ellehetetlenítették a teljes beilleszkedést, vagy pedig lényegesen megnehezítették.²⁵ Így arra a kérdésemre, hogy „Fogalmazzon meg egy élményt, amely a beilleszkedés során maradandó élményt hagyott Önben” meglepő módon szinte mindenki azt válaszolta, hogy átértékelte az élet dolgait. Egyes kérdések az életükben fontosak lettek, mások értelmüket veszítették. Tehát lényeges szemléletváltáson estek át.

²⁵ Joshua Rapp Learn – A Canadian in the French Foreign Legion https://www.vice.com/en_us/article/jmbg9y/a-canadian-in-the-french-foreign-legendion (Letöltés ideje: 2017.06.02.)

Erwin James – „God help anyone who weakened”: my life in the French Foreign Legion <https://www.theguardian.com/world/2009/feb/25/france> (Letöltés ideje: 2017.06.02.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

VÁLASZADÓ 2. 2. REG. (7 HÓNAP SZOLGÁLAT UTÁN FELMONDOTT)

„Nagyon dühített a név, amit adtak, Mogos Emil. De, ha jót is kellene mondanom, akkor az egyik szakállas, fejszés, ha jól tudom ezredes kiképzőnk, a felkészülés alatt úgy bámult rám, hogy azt éreztem számítok!”

Bara István szakaszvezető helyettes, szolgálati idő: 2001-2006, 2011-2012:

„Soha sem szerettem a joghurtot meg az aludttejet. Erre a jelentkezés napján ebéd mellé joghurtot kaptam. Ettől a naptól kezdve megeszem és ízlik! A csapaton belüli legkomolyabb kihívásom és egyben tekintélyt szerző pillanatom még újoncként történt. A szakasz fegyvertakarítása után, én és egy cseh társam kellett beolajozzuk a puskák csöveit. Ellenőrzéskor kiderült, hogy néhányon átugrottunk és jött is a büntetés fekvőtámaszok formájában a kimerülésig. Az átlag erőnlét 50-80 ismétlés volt abban a szakaszban. A szabály az, hogy aki kiszabja a büntetést, az is meg kell csinálja a megrótt katonával együtt a feladatot. Az ügyeletes tizedes 60-nál kimerült és felállt, tovább kiabálva és számolva. Amikor 80-nál voltam, már vagy húszan néztek és még nem reszkettem a fáradtságtól. Kifutott és behívta a sportversenyekért felelős, szibériai bokszoló családból származó tizedes társát. Mire visszatértek 100-nál voltam. Jól izzadtam, a büntetés pedig átváltott csapatos számolássá és biztatássá. Az orosz 130-nál feláll-t parancsolt, ekkora körülöttem minden tócsa volt az izzadságtól. Kihívott a folyosóra és megmutatta a karácsonyi versenyekre előírt próbákat. Így neveztem be a tájfutás, kötélmászás és húzódzkodás versenyszámokra.”

A Légióba való felvétel után egy négy hónapos alapkiképzésen kell részt venniük az önkénteseknek, aminek sikeres teljesítése után, nekivághatnak a 80 km-es *Marche Du Képi Blanc* –nak, ami a fehér képiért, a légiosok jellegzetes fehér fejfedőjéért való meneteletést jelenti. Ennek sikeres teljesítése után lesz valaki elsőszámú légios. Ez a hivatalos beavatás feltétele, amit teljesíteni kell a légiossá váláshoz. A nem hivatalos beavatás, az ezt követő felettesekkel való koccintás. Ilyenkor a légiosnak tiszteletét kell tenni az előljáróinál, be kell mutatkoznia és mindenkivel koccintania kell. A kiképzést követően fél éves időszakra a légiosnak lehetősége van rá, hogy eldöntse, valóban elkötelezett-e a Légióhoz, vagy sem, mivel ez alatt az időszak alatt felmondhatja szerződését.²⁶

Egy embert próbáló új környezetben, amely ráadásul a katonai szervezetekre jellemzően szigorú szabályokkal, hierarchiai rendszerrel, hagyományokkal és értékekkel rendelkezik, az egyénnek nem marad más lehetősége, mint ezeket magáévá tenni. Éppen ezért tartottam fontosnak azt a kérdést, hogy észleltek-e változást gondolkodásmódjukban azt követően, hogy bekerültek a szervezetbe.

²⁶ Ronald Pease: Az idegenlégio önkéntese voltam. ÁBTC Kiadó, 1996, 89 – 94 o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

VÁLASZADÓ 3. 2. REG. SZOLGÁLATI IDŐ: 2010 ÓTA -

„Természetesen! Azelőtt sokkal agresszívabb voltam, hamarabb felkaptam a vizet, kis dolgokért is üvölni tudtam. Itt megértettem, hogy melyek az igazán nehéz dolgok és, hogy a békeesség egy kincs! Manapság csak mosolygok a kortársaimon, a divaton és, hogy milyen kicsi dolgokért képesek hisztizni. Nem bánom, hogy ezt a pályát választottam!”

Utolsó kérdésem, pedig arra vonatkozott, hogy milyen kulturális különbségeket érzektek a más nemzetiségű társaikkal kapcsolatosan? Van-e klikkesedés és ha igen az milyen mértékű?

VÁLASZADÓ 4. 2. REG. SZOLGÁLATI IDŐ: 2010 ÓTA -

„... a kultúránkban magától érthetően van különbség, de ez a Légió! Itt az van, amit meghatároznak nekünk, vagyis ha van egy olyan vallású, akinek tiltják a disznóhús fogyasztását, akkor nem fogunk neki külön csirkét csinálni. Vagy megeszi, vagy nem...”

Bara István *„A fizikai edzéseken jól elvoltam mindenkivel, de bevetéseknél leginkább a kelet- európai társakkal tudtam együtt dolgozni. Akik a meleg égővi országokból érkeznek lassúak, lusták, szertelenek, olyan lazák, hogy esnek szét. Szerintem nem kifejezetten katona népek. Az arabok kétszínűek, ravaszok, haszonlesők. Az angolok felsőbbrendűnek tartják magukat. Amikor oda kellett tenni a "csontot" a munkákhoz, akkor csak a kelet-közép európai emberek léptek előre noszogatók nélkül.”*

VÁLASZADÓ 3. 2. REG. SZOLGÁLATI IDŐ: 2010 ÓTA-

„Nagyon sok különbség van közöttünk... pl. a muzulmán ország lakói nem esznek meg mindent, az ünnepi szokások is mások, pl. Ukrajnában a szilveszter nem dec.31-én van. Vagy egész egyszerűen az egymás iránti tisztelet pl. egy japán mindig hajolgat előtted tisztelete jeléül, míg egy orosz inkább lekezelő...”

A Légióban 136 országból érkeztek önkéntesek, köztük Franciaországból is. Ez utóbbiból csak azok jelentkezhetnek, akik más nemzetiségűnek vallják magukat, ugyanis meg alapításától kezdve franciák hivatalosan nem jelentkezhetnek a Légióba. A jelentkezési korhatár 17-40 évig terjed, ahova a 18 éven aluliak, szülői beleegyezéssel, illetve a házasság emberek nőtlenségként minősítve kerülnek felvételre. Csak férfiak jelentkezhetnek, de nincs előfeltételként meghatározva, hogy katonaműltjük legyen. A szervezet lehetőséget kínál a felvettek számára egy új élet kezdetéhez. Nem számít az illető végzettsége, származása, vallása, nemzetisége. Azok, akik kérelmeznek, hogy új személyazonosságot kapjanak, a Légió lehetőséget biztosít, de az Európai Unió törvényeknek megfelelően kell, hogy eljárjanak. Ha valakinek gondja van a hatóságokkal, azt nem veszik fel.²⁷ A Légió híres kikép-

²⁷ Francia Idegenlégió francia nyelvű portálja <http://www.legion-recrute.com/hu/faq.php?SM=0> (Letöltés ideje: 2017.02.07)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

zésének nehézségéről. Katonáinak képesnek kell lennie megfelelni a modern hadviselési követelményeknek, ezért annak minden fajtájára kiképzést kapnak, az utcai harctól a titkos bevetésekig. Az egységek 24 órán belül a világ bármely pontján bevethetőek kell, hogy legyenek.²⁸ A fizikai megterhelésen kívül, a mentális képességekre és állapotra is komoly hangsúlyt fektetnek. Felmérik az egyén azon tulajdonságait, melyekkel bír és amennyiben szükséges formálni kezdik, annak érdekében, hogy megértse és tisztelje a Légiót. Az éjjel-nappal zajló folyamatos gyakorlatozások a fizikai felerősítésen kívül, lelkiileg is megviseli az önkénteseket. A felettesek szándékosan stressz alá helyezik beosztottaikat, mintha mindent rosszul csinálnának, s ugyanazt a gyakorlatot végkimerülésig hajtják végre újra és újra. Ezzel azt a célt kívánják elérni, hogy a katonák gondolkodás nélkül hajtsák végre a kiszabott parancsokat. A megalázások és megszegyenítések nehezen viselhetők el, de ezzel is csak azt a célt kívánják szolgálni, hogy az egyén ne gondolkodjon. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy el kell felejteniük gondolkodni – mert a kreativitásukat igenis próbára teszik (pl. az esőerdő közepén akár napokig élelem nélkül kell megoldaniuk a túlélést) – hanem egyszerűen a parancsok pontos követését kell szem előtt tartaniuk.²⁹

Egy dokumentumfilmben nyilatkozó légiónos kiképző szerint, azokkal, akik korábban szellemi munkát végeztek, jellemzően nehezebb együtt dolgozni, mert túl sok kérdést tesznek fel. Meg kell szokni, hogy „Ahol a logika véget ér, ott kezdődik a Légió!”.³⁰ Ha már az idézeteknél tartok, néhányat ugyancsak kiemelnék, melyekkel az idők során jellemezték a Légiónosokat. „Ezek nem emberek, hanem ördögök!” – a kijelentés 1863. ápr. 30-án, a Cameron-i csatában, Milán ezredes, mexikói parancsnok által hangzott el.

Ők azok akik „Elsőkként érkeznek, utolsóként távoznak”.³¹

Napjainkban a légiónos létszáma kb. 8000 fő, légiónosi és tisztii állományt is beleértve. A légiónos tíz ezredéből három ezrede tartózkodik tartósan távol Franciaországtól. Francia Guyanában (ahol az Európai Unió őrzbizisának védelmét látják el), Mayotton és Dzsibuti-ban (itt található a CECAP kiképzőbázisa a légiónos, ahonnan könnyen tud bevetni csapatokat a Közel-Keletre és Közép Afrikába.)³²

A szervezetben belüli kohézió egyik alapkövét fekteti le a Becsületkódex³³ és azok a szertartások, melyekhez a légiónosnak tartania kell magát. Feladatait becsülettel és hűséggel

²⁸ Id. mű. http://www.ng.hu/Civilizacio/2009/08/A_legkemenyebb_hadsereg_a_francia_idegenlegio

²⁹ On the Spot – Id. mű. <http://www.youtube.com/watch?v=NWpK8o9KSEY>

³⁰ U.o.

³¹ Id. mű. Francia Idegenlégión 3. rész <http://www.youtube.com/watch?v=itDX4dwlMw>

³² Id. mű. A legkemenyebb hadsereg...

http://www.ng.hu/Civilizacio/2009/08/A_legkemenyebb_hadsereg_a_francia_idegenlegio

³³ Ronald Pease: Az idegenlégión önkéntese voltam. ÁBTC kiadó, 1996 60.o.

Becsületkódex:

- 1.) Légiónos Te Franciaországot becsülettel és hűséggel szolgáló önkéntes vagy.
- 2.) Minden légiónos bajtársad, akármilyen nemzetisége, faja, vallása, te mindig tanúsítod szoros összetartozásokat úgy, mint egy család.
- 3.) Hagyománytisztelő vagy, ragaszkodsz parancsnokaidhoz. Fegyelem és bajtársiasság az erőd, bátorság és becsületesség a kiváltságod.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

kell ellátnia minden katonának. A feladatokat közösen hajtják végre, de ahhoz, hogy jól megértsék egymást és parancsnokaik utasítását, a bevonulás pillanatától kezdve franciául kell tanulniuk, amire biztosítanak nyelvi képzéseket számukra. Azok, akik barátaikkal nem franciául beszélnek, nehezebben tanulják meg a nyelvet, s ezzel ártanak maguknak, mert nem értik a parancsokat és feletteseik durva bánásmódját vívják ki ebből kiindulóan.

VÁLASZADÓ 3.

„Szerintem a legnagyobb problémát a magyaroknak a nyelvi nehézségek okozzák. Bátran merem állítani, hogy mi nagyon alkalmazkodó képesek vagyunk és, ha vannak is nehézségeink az a nyelvnek köszönhető. Megverték, mert egy szónak rosszul tudtam a jelentését, így az félreérthető volt.”

A nyelvi akadályok leküzdéséért ezért minden újonc mellé egy úgynevezett „binomot” jelölnek ki, aki beszéli a francia és az újonc nyelvét is, így amíg az nem érti a nyelvet kellőképpen esetenként binomja fordít is számára.³⁴ Ha az egyén hibát követ el, annak kollektív büntetési következményei vannak. A parancsnokoknak folyamatosan motiválniuk kell katonáikat és minden feladatot közösen kell teljesíteni. A légiósoknak nem igazán van privát szférája, mivel a légió a családja (Légió Patria Nostra³⁵). Ezeknek a módszereknek köszönhetően, talán a világ legnagyobb társadalmi kísérletének is nevezhető a Francia Idegenlégió, ahol a sokféle nemzet és kultúra egy olvasztótégely alatt forr, kovácsolódik össze a kiképzésnek és a Légió több mint százötven éves hagyományainak köszönhetően.³⁶

ÖSSZEGRÖZÉS

Az, hogy egy adott környezetben, hogyan tud az ember beilleszkedni és részévé válni a rendszernek, a fent említett tényekből levezethető. Az alkalmazkodás nagymértékben függ az egyén döntéseitől, személyiségétől és a szervezet milyenségétől, jellegétől, az általa meghatározott célkitűzéseitől. Az Légióba való jelentkezést mindenki egyéni elhatározása alapján teszi meg. Aki aláírja a szerződést az vállalja, hogy sajátos értékeket fog képvisel-

- 4.) Büszke vagy légiós életmódodra. Ezt mindig kifogástalan egyenruhával, önérzetes, de tartózkodó viselkedéssel, mindig rendben tartott laktanyáddal tanúsítod.
- 5.) Nemes, kemény katona vagy, fegyveredet karbantartod, mint legértékesebb vagyodat. Ügyelsz fizikai állapotodra.
- 6.) A feladat szent, amit minden áron végrehajtasz.
- 7.) Harcban szenvedély és gyűlölet nélkül küzdesz, megbecsülöd a legyőzött ellenséget, nem hagyod el soha a halottaidat, se a sebesültjeidet, se a fegyvereidet.

³⁴ Ronald Pease: *Az idegenlégió önkéntese voltam*. ÁBTC kiadó, 1996 64.o.
Előadás a Francia Idegenlégióról <http://www.szekelyhon.ro/aktualis/haromszek/eloadas-a-francia-idegenlegiorol/print> (Letöltés ideje: 2016.11.08.)

³⁵ Ronald Pease Id.mű. 44.o.

³⁶ Az Idegenlégió: a legkeményebb hadsereg <http://www.youtube.com/watch?v=KHGp9Udjulc> Letöltés: (2017.06.08)

Id. mű http://www.ng.hu/Civilizacio/2009/08/A_legkemenyebb_hadsereg_a_francia_idegenlegio

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

ni, hogy szolgálati ideje alatt azzal a csoporttal fog együtt dolgozni, akiket családjának kell tekintenie, s akképpen kell társaival együtt élnie és tevékenykednie, hogy az életük függ egymástól. A Légión ugyan igyekszik elnyomni bármilyen megkülönböztetést a katonák között, ellenben mindig lesznek olyanok, akik felsőbbrendűnek fogják magukat érezni társaikhoz képest. Ettől függetlenül a közös feladatot ugyanolyan odaadással kell mindenkinek végrehajtania. A légiónba belenevelik, hogy ő elitkatona és ez szerint is kell viselkednie, élnie. A soha meg nem adás, végsőkéig kitartás, hűség és engedelmesség, egy jó légión ismérve. Mindezek alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy az Idegenlégión egy hatékony szocializációs környezet, melyben a tagok elsajátítják a szervezet rendjét és fenntartják azt.

FELHASZNÁLT IRODALOM

KÖNYVEK:

1. Katonapszichológia. Zrínyi kiadó. Budapest 1981.
2. Anthony Giddens: *Szociológia*. Osiris kiadó, Budapest 1997.
3. Kozma Tamás: *Bevezetés a nevelésszociológiába*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1999.
4. Dobák Miklós: *Szervezeti formák és vezetés*. KJK – KERSZÖV Kiadó, Budapest 2002
5. Ronald Pease: *Az idegenlégión önkéntese voltam*. ÁBTC Kiadó, 1996
6. Ann Langley – Strategies for theorizing from process data. Academy of Management. in: The Academy of Management Review; Oct 1999.
7. Bakken T, and Hernes T. – Organising is both a verb and a noun. Weick meets Whitehead. Organisation studies, 2002.
8. B. F. Skinner: *The Behavior of Organisms: An Experimental Analysis*. B. F. Skinner Foundation, Cambridge 1991.

INTERNETES FORRÁS:

1. Lengyel Zsuzsanna: *A katonai pályaszocializáció néhány sajátosságáról*. http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2008/2008_1/2008_1_t_lengyel_zsuzsanna_69_74.pdf
2. Toarniczky Andrea: Szocializáció multikulturális szervezetben http://phd.lib.uni-corvinus.hu/624/1/Toarniczky_Andrea.pdf
3. A legkeményebb hadsereg: A francia idegenlégión http://www.ng.hu/Civilizacio/2009/08/A_legkemenyebb_hadsereg_a_francia_idegenlegio
4. A Francia Idegenlégión 4. rész <http://www.felsofokon.hu/bunmegelozesdrogprevencio/2012/02/15/a-francia-idegenlegio-4-resz>
5. Bús Ildikó - Előadás a Francia Idegenlégiónról <http://www.szekelyhon.ro/aktualis/haromszek/eloadas-a-francia-idegenlegiorol/print>
6. Francia Idegenlégión francia nyelvű portálja <http://www.legion-recrute.com/hu/faq.php?SM=0>

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

7. Bálint Kinga Katalin – Jugoszláviától Kongóig – Interjú András Imre volt légióossal
<https://szekelyhon.ro/aktualis/udvarhelyszek/jugoszlaviatol-kongoig-a-interju-andras-imre-volt-legiossal>
8. Joshua Rapp Learn – A Canadian in the French Foreign Legion
https://www.vice.com/en_us/article/jmbg9y/a-canadian-in-the-french-foreign-legion
9. Erwin James – „God help anyone who weakened”: my life in the French Foreign Legion
<https://www.theguardian.com/world/2009/feb/25/france>

DOKUMENTUMFILM:

1. On the Spot: A francia idegenlégiő <http://www.youtube.com/watch?v=NWpK8o9KSEY>
2. Francia Idegenlégiő 3. rész <http://www.youtube.com/watch?v=jtDX4dwlMw>
3. Az Idegenlégiő: a legkeményebb hadsereg <http://www.youtube.com/watch?v=KHGp9Udjulc>